

Andreea DUMITRU

Woyzeck nu se hotărăște să moară

Ca și personajul lui Büchner, Radu Apostol face impresia unui om „hărțuit”. Demonul interior nu îi dă astâmpăr, îndemnându-l să se dedice, parcă în ciuda avertismentelor, celor mai riscante proiecte. Nu poate fi vorba de acte de bravadă din moment ce au ca rezultat încrederea, simpatia, adeziunea publicului și a colaboratorilor săi. Până la *Woyzeck*, cea de-a doua montare pe care o semnează la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila, se poate spune că a mers din succes în succes. A lucrat pe texte care vorbesc despre timpul său, a adus pe scenă copii ai străzii și, o dată cu ei, poezia brutală a realității. Acasă după Ludmila Razumovskaia sau *Drept ca o linie* de Luis Alfaro jalonează un drum consecvent, început cu *Îngeri în America* de Tony Kushner (spectacol la care a făcut asistență de regie), confirmat mai recent și prin *Chip de foc* de Marius von Mayenburg („citat” pentru prima dată în regia sa, la Teatrul Act). Coinițiator al proiectului *dramAcum*, Radu Apostol face parte dintr-o generație care nu cunoaște răbdarea: ceea ce trebuie spus, poate fi spus oricum, chiar în condiții materiale precare.

Totuși, văzând premiera de la Brăila, nu poți ignora faptul că saltul destul de abrupt de la *teatrul sărac* al generației sale la mărinimia teatrului-instituție reprezintă, poate, cel mai riscant proiect de până acum al tânărului regizor. *Woyzeck* al său are fason de superproducție, în care s-a investit serios, și nu doar încredere. Faptul în sine e laudabil, ar trebui să încurajeze și alte teatre din țară să meargă pe mâna unor tineri talentați. De aici încolo, însă, încep semnele de întrebare. În primul rând, nedumerește alegerea textului. *Woyzeck*, se știe, nu e o piesă comodă. Moartea prematură nu i-a permis autorului să decidă între variantele de final schițate, regizorul, însă, e obligat să opteze. Fie și pentru a specula celebra indecizie a lui Woyzeck, un soi de Hamlet coborât în patologie. Pe Radu Apostol l-a atras, poate, mai mult structura textului, fragmentată, atomizată, ca aproape tot ce se scrie astăzi în teatru. Pornind de la ea, și-a alcătuit propriul scenariu, adăugând citate biblice, fragmente din corespondența autorului, de unde, în mare parte, și incoerența spectacolului.

Începutul e promițător, tensionat: într-un peisaj crepuscular, *Bunica* (Liliana Ghiță) își deapănă povestea de sfârșit de lume printre copii, *avortoni* ce vor dispărea pentru a face loc făpturilor adulte, golite de suflet. *De ce*-urile inocente ale micilor actori vor fi lăsate în urmă de aroganța sinucigașă a *Căpitanului* (Cornel Cimpoae) ori de omnișcența comicală a *Doctorului* (George Țoropoc). Regizorul pare indecis, mai apoi, între comedia îndobitocirii umane, susținută, fără ritm, în spațiul cazarmii sau al laboratorului, comedia tragică a bâlciului (Alexandrina Halic dirijează, fără voie, o parodie a acestei lumi pentru că secvența, prea lungă, tinde să epuizeze subiectul), și poezia singurătății, plină de presimțiri rele, induse de muzica splendidă a Dorinei Crișan Răsu (interpretată, desigur, live, de o mică orchestră). Mihaela Trofimov nu are încotro, până și costumul îi cere să joace o Maria Magdalena ajunsă în fundul prăpastiei. Plină de feminitate, gravă, încordată, poartă în brațe un bol cu apă, ca pe copilul nedorit, ființă fragilă – o imagine superbă, meritând a fi speculată mai mult. Viorel Cojanu îl interpretează pe Andres, insidios, malefic, demon care îl împinge pe Woyzeck spre crimă. Din păcate, tocmai Cătălin Stanciu, interpretul titular, e străveziu pe scenă, înaintând

cu greutate printre replici, fără a spune nimic nou, original despre eroul lui Büchner.

Imaginată de Alina Herescu, lumea din *Woyzeck* e o panoplie de bâlci, încărcată de costume și obiecte colorate, excentrice, precum toberonul de reciclare a banilor care însoțește apariția evreului. Replica: „Ce lume caraghioasă! Frumoasă lume!” capătă, astfel, consistență. Coregrafia lui Florin Fieroiu trebuie amintită pentru performanța de a pune în valoare nu numai muzica, ci și scenografia (de pildă, relieful denivelat al scenei sau patul vertical, cu nervuri sângerii) – la concurență cu jocul actorilor, ba chiar punându-l în umbră, adesea. De fapt, atunci când regizorul deține prim-planul, sustrăgându-se fanteziei colaboratorilor săi, ruptura de stil e vizibilă. În largul său, Radu Apostol pare să se simtă atunci când proiectează pe cortină coșmarul eroului scos din minți de infidelitatea iubitei: *Woyzeck* urmărind-o pe Marie în culise, ca în măruntaiele proprii conștiințe... *Woyzeck* înfruntându-și pretinsul rival, solist de trupă rock, undeva, suspendați pe o pasarelă, la pod... *Woyzeck* premeditând, a câta oară, saltul mortal, gestul fatal...

Teatrul „Maria Filotti” din Brăila – *Woyzeck* de Georg Büchner. Traducerea: Mihaela Sârbu. Adaptarea: Radu Apostol. Distribuția: Cătălin Stanciu, Mihaela Țrofimov, Viorel Cojanu, Cornel Cimpoae, George Țoropoc, Emilian Oprea, Alexandrina Halic, Liliana Ghiță, Valentin Terente, Mircea Valentin, Marius Exarhu, Ramona Gângă, Ludmila Filip, Wanessa Radu, Antonia Ilie, Liviu Pintileasa, Alin Florea ș.a.m.d. Instrumentiști: Ioan Nișcoveanu, Leonard Hotea, Robert Caloian. Trupa E.M.I.: Ștefan Mustăță, Sebastian Badiu, Alin Stoian, Alexandru Mușat, Adina Băjenică. Regia: Radu Apostol. Scenografia: Alina Herescu. Muzica, conducerea muzicală&pian: Dorina Crișan-Rusu. Coregrafia: Florin Fieroiu. Scurt-metraje: George Dăscălescu. Data premierei: 22 februarie 2004.

Adrian PALCU

Vulnerabilitatea sincerității

E indiscutabil că i-a priit regizorului Laurian Oniga recentul său succes cu *Pescărușul* (de la Teatrul „Tony Bulandra” din Târgoviște, trupă cu care anterior colaborase la fel de fructuos pe un text de Goldoni), din mai multe puncte de vedere. Pare că această capodoperă cehoviană i-a dat un imbold, o reconfirmare profesională bine calibrată, după o perioadă mai „silentioasă”, și l-a așezat pe un făgaș al performanțelor cu miză. I-a redeschis, cu alte cuvinte, apetitul pentru acele texte fundamentale ale literaturii dramatice care au de transmis spectatorului ceva important și general valabil, mai cu seamă în plan etic, și l-a ademenit să părăsească (sperăm noi, definitiv) zona piesuțelor minore, fie și numai pentru simplul motiv că atunci când vine din necesități interioare – iar nu la comandă! – inspirația unui director de scenă funcționează mult mai eficient.

Aceasta e părerea (cvasiunanimă) a celor care i-au văzut cel mai recent spectacol, realizat spre sfârșitul toamnei, de data aceasta pe scena Teatrului de Stat din Arad, al cărui angajat este. Nu în ultimul rând, Oniga pare să fi găsit un limbaj de comunicare eficient cu actorii săi arădeni – e drept, de data aceasta doar trei la număr – insuflându-le ceva din entuziasmul și prospețimea juvenilă cu care el însuși s-a încărcat la Târgoviște, ceea ce a dus la un rezultat îmbucurător pentru